

Razne novice.

Iz deželnih zborov. Deželni zbor kranjski se je začel 24. septembra, V V. seji 11. oktobra je bil sprejet vladni predlog, po katerem ima veljati deželna postava za Kranjsko dné 29. aprila 1873, II. oddelek »o obiskovanji javnih ljudskih šol«, tudi za c. k. rudarsko šolo v Idriji in za vse privatne šole, ki imajo pravico javnosti in ki po §. 72, alineja 2, drž. šol. postave nadomestujejo javne ljudske šole (dotični §. 72, alineja 2, se glasi tako-le: ako katero tako učilišče zadostuje potrebi zastran šol v kateri občini, moči bo odvezati jo, da ne mora napravljati nove šole).

Kedar dobi postava Najviše poterjenje, bode se razglasila.

V VII. seji 13. oktobra je bil v dnevnem redu »normalni šolski zavod«, t. j. tisti deželni zaklad, iz katerega se učiteljem izplačujejo aktivne plače. — Ključje k temu zavodu ima deželni odbor, ki pa je v svoji večini protinárodni, in ima na svoji strani c. k. deželni šolski svet in deželni zbor. Iz tega pa sledi, da tudi obvelja vse, kar ta finančni odbor ukrene. V ti seji se je sklenilo, dati učiteljem za poučevanje v nemščini 500 gl. Deželni predsednik je to tako-le razložil: Poučevanje v nemščini je fakultativno, t. j. ako se oglasi dovolj starišev (najmanj 10), tako se mora uže na dvorazrednicah poučevati v nemščini. Ker pa učitelj ni dolžan poučevati nad 30 ur, lahko se iz tega denarja nagrada daje učiteljem, ki bodo preko obveznih ur poučevali. — Pri teh okolistavah ni mogoče drugače, da je bil predlog sprejet, in učiteljem je prilika dana, skazati se v »nemščini«, in še nekaj prisluziti. V istej seji so tudi č. č. o. o. frančiškanom odrekli tistih 250 gl., ki jih dobivajo za pouk na 4razredni ljudski šoli v Kamniku; raje bodo dali svetnim a izprašanim učiteljem nad 2050 gl. plače, kakor frančiškanom tistih par goldinarjev. Zastonj je deželni predsednik razjasnoval vladno stališče (na Kranjskem je namreč še 25 šol za silo in 50 pomožnih učiteljev); ako se izprašani učitelji nadomesté v Kamniku, bode na drugi strani treba umestiti toliko več pomožnih učiteljev. — Srenja v Kamniku je zadovoljna z o. o. frančiškani, šole niso slabe, uradna poročila še od drugih šol huje govoré, slavna vlada je sama rekla, da to ne gre, trošek za šole brez potrebe povišati. A zastonj je bilo vse razjasnenje, isto tako tudi ugovori národnih poslancev, ki so nasprotnikom debele valili, a take tudi nazaj slišali; obe stranki ste govorili, kakor pravimo »iz okna na ulice«, ker naprej se je uže lahko vedlo, kako bode stvar izpadla. — Isto tako se nam odveč vidi, poudarjati še enkrat stališče »Učit. Tov.«, ki ima v svojem programu povzdigo domače (národne) šole. Učenci naj se poučujejo v nemščini, a poprej je vendar skerbeti, da znajo najpotrebnejše stvari: branje, pisanje, števljenje, obojega ob enem, namreč nemščine in še drugih strok ob istem času učiti se, ne dovede do zaželjenega namena. Otroci sploh ne morejo toliko časa hoditi v šolo, da bi se nemščine naučili. O. o. frančiškanom se očita, da nimajo učiteljskih izpitov. Naj bolj čudno je to, da se taki izpiti strogo zahtevajo pri katoliških svečenikih, a ne pri drugovercih, n. pr. pri protestantih; tam je pastor lahko prednik šoli tudi brez učiteljskega izpita. Drugič pa še postava v tej stvari dela izjeme. Drž. šol. postava dné 25. maja 1869 B. o privatnih učiliščih govori v §. 70, č. 1. tako-le: »Načelniki in učitelji morajo izkazati tako učiteljsko pripravnost, kakoršna se zahteva od učiteljev javnih šol enake verste. Kako izjemo od tega pravila sme minister za bogočastje in uk dovoliti v primerih, kjer je potrebna učiteljska zmožnost kako drugače popolnoma dokazana«. Prašajmo pa, ali ni pri katoliških svečenikih, pri redovnikih sv. Frančiška, učiteljska zmožnost popol-

noma dokazana? Vzemimo le konkreten slučaj. Abiturient iz višje gimnazije stopi v bogoslovje, a on ostavi bogoslovje, poda se k učiteljstvu, tamkej postane precej pomožni učitelj, v dveh letih potem lahko dostane učiteljski izpit, in je poterjen učitelj. Kaj pa njegov kolega. No, ta se je mogel še štiri leta šolati, med drugim se je tudi učil v bogoslovji specialne metodike. Izpite dostane, dobi svečeniško dostojanstvo, postane učenik ljudstva (*per eminentiam*) a po nazorih nekaterih za ljudskega učitelja ni sposoben, kajti ni dostal učiteljskega izpita pri c. k. izpraševalni komisiji. Iz tega se vidi, koliko ceno ima ugovor »franciškani niso izprašani za ljudske šole«. Človek dar jezika dostokrat v to rabi, da svoje misli zakriva, tako je tudi pri tem vprašanji zastran šol, katere oskerbujejo redovniki, pri nas na Kranjskem v tem slučaju pa o. o. franciškani. Vem, da tudi nekateri učitelji nasprotnikom prav dajo, a to je le stanovska politika, drugič pa je naš čas tak, da se ljudem nekako gubi, do vsega, kar po cerkvi diši. Prav radi verjamemo, da se č. č. o. o. franciškonom prav nič ne mudi za učiteljski izpit; ako ne bodo imeli šole, bodo prah iz svojih sandal otrseli in šli drugem, a Kamnik zgubi verle, krepostne učitelje, okolica pa vredne sinove sv. Frančiška, ki ob delavnikih v šoli uče, ob nedeljah pa vernim sv. zakramente delé in besedo Božjo oznanujejo. Naj bode to zadosti, vsak povdarja to iz svojega stališča, a kder ljudstvu prav želi, v tem slučaju ne more govoriti zoper o. o. franciškane.

Národna šola je zborovala 22. septembra za slov. učit. društvom. Za obširno razpravo je ostalo le malo časa; prvomestnik gosp. Stegnar je imenoval najprej dobrotnike, ki so p. l. obdarovali društvo, med njimi je prva sl. ljubljanska hranilnica. Kar pa se tiče ostalih prihodkov pa tudi stroškov, sklicaval se je predsednik na tiskano poročilo in račun, po katerem naslednje posnamemo: 34 ljudskih šol je vplačalo 127 gld. 80 kr. (prejele so šolskega blaga za 199 gld. 73 kr.); 66 učiteljev je vložilo 134 gld. 41 kr. (blagá pa dobili za 221 gld. 96 kr.). Vseh prihodkov je imelo društvo 662 gld. 77 kr.; stroškov pa 449 gld. 37 kr., ostane tedaj za prihodnje leto še na razpolaganje 176 gld. 53 kr., vrhu tega pa še šolskega blaga za 36 gld. 87 kr. — Sl. zavarovalna banka »Slavija« v Pragi je imela to leto vsled velikih požarov silna povračila plačevati, toraj ni mogla biti letos »Nár. šoli« podpornica, kakor prejšnja leta. Akoravno ji je s tem (»Nár. šoli« namreč) odšla precejšnja podpora, je vendar preskrbela in obdarovala 104 ljudske šole s 15 vrstmi raznovrstnega šolskega blaga v številu 26.961 komadičev. Z ozirom na blagi namen društva je predsednik s toplo besedo prigovarjal nazočim učiteljem, naj delujejo vsak v svojem krogu, da sprosijo društvu kako denarno pripomoč. Omenil je dalje pohvalno tudi rodoljubnega fabrikanta šolskega blaga, gosp. Grubbauer-ja v Lincu, ki je lani daroval po gornji Avstriji 40.000 komadičev raznega šolskega blagá med revne šolarje. Vrli gospod skazuje se tudi »Národni šoli« posebno postrežljiv, zato tudi ona svojo robo kupuje pri njem. Obljubil je gospod predsednik, da, če bodo národni učitelji podpirali »Národno šolo«, da si bo kaj opomogla in si kaj denarja pridobila, hoče svoj delokrog razširiti na sestavo drebnih in mičnih zabavno-podučnih kujičic za šolske bukvarne (Schulbibliothek) in dati jih na svitlo.

V odbor so bili per acclamationem za bodoče leto zopet voljeni gospodje: Stegnar, Močnik, Praprotnik Andr., Tomšič, Praprotnik Fr., Borštnik, Govekar, Kuhar in Stanouik. Prvosednik, tajnik in blagajnik se izvolijo pri prvi odborovi seji. — Račune so pregledali in potrdili gg. Cenčič, Levičnik in Kovšca.

Slovensko učiteljsko društvo se je konstituiralo. Predsednik mu je France Govekar, njega namestnik Feliks Stegnar, blagajnik J. Tomšič a tajnik M. Močnik; odborniki so: B. Kuhar, A. Praprotnik, Fr. Papler, J. Režek in A. Žumer.

Vdovsko učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo 6. p. m. — V razgovor so prišli sklepi občnega zbora. Pravila bosta dva uda pregledala, popravila slog, kjer bo de treba, in vladi se bodo predložila v nemškem in slovenskem jeziku. Ker je bilo pri občnem zboru izrečeno, da pravila veljajo od dné, ko bodo poterjena, določilo se je to tako, da učiteljske žene, katerih soproj umerje, še le po poterjenih pravilih imajo pravico do pokojnine po novih pravilih. Za uda se sprejme gosp. J. Cepuder, ker se je zadostilo formalnosti zastran zdravniškega spričala.

Pri **Narodni šoli** je predsednik Feliks Stegnar, blagajnik in tajnik M. Močnik. V odboru so še: J. Borštnik, B. Kuhar, Fr. Govekar, A. Praprotnik, France Praprotnik, N. Stanonik, J. Tomšič.

K učiteljskim izpitom se je oglasilo 11 učiteljev in 19 učiteljic, od teh 2 učitelja nista prišla, ostane tedaj 9 učiteljev in 19 učiteljic. Dostali so: 1 (ženska) je dobila spričalo I.; 15 (3 m. in 12 ž.) spričalo II.; 7 (2 m. in 5 ž.) spričalo III.; 5 (4 m. in 1 ž.) spričalo IV. — K izpiti so se pa oglasili spraševanci iz Kranjskega, nekaj tudi iz Štajerskega, 1 (učiteljica) iz Zg. Avstrijskega in 1 iz Sp. Avstrijskega.

»Schltzg.«

Za učiteljski imenik (Sematizem) nabira date g. Makso Ivanetič iz Hotedersiče ter vabi učitelje na vpošiljanje dat. Srečen vspeli!

Na gimnaziji tukaj ima I. razred tri paralelke, ker je sl. ministerstvo dovolilo letos še tretje. — Tudi po ljudskih šolah je letos izvanredno mnogo učencev, posebno prenapolnjena je, kakor navadno vsako leto, I. mestna šola, in to posebno v 1., 2. in 3. razredu.

Šola v dekliškem sirotišči pod vodstvom hčerá kerščanske ljubezni je dobila právo javnosti (minist. odlok 25. avgusta t. l., št. 13044).

Slovensko šolsko blago po znižani cení. J. Lapajne v Krškem priporočuje svoje pisanke (po 1 glđ. 15 kr. na debelo, z zemljevidi in brez njih), risanke po 3 glđ. (večja oblika) in po 2 glđ. 50 kr. manjša oblika), ter knjige: fizika in kemija (60 kr.), prirodopis (56), gospodinstvo (30), domovinoslovje (8), zemljepis s podobami (26), brez podob (10), mala fizika (23), geometrija (24) in zgodovina (10).

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na 2razredni ljudski šoli v Čatežu p. Kostanjevici II. učiteljska služba, l. p. 400 gl. Prošnje do 15. novembra t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gđc. Amalia Drenik, dosihmal začasno v Šmartnem pri Litiji, učiteljica na rudniški šoli v Trebovljah na Štajarskem, na nje mesto pride gđc. Pavla Pfeifer iz Postojne. Spraš. učit. kandidatinje so umeščene: gđc. Albina Böh m je pomožna učiteljica na II. m. šoli v Ljubljani; gđc. Pavla Lasnik učiteljica v zavodu Huth.; gđc. Antonija Janohna v zavodu Rehn. — Gosp. Lukas Jelenec pride začasno v Hotič (okraja Litijskega). G. Rozman iz Podkrajja v Budanje na Vipavskem in g. Rojec iz Budanj za II. učitelja v Vreme.

Slovensko učiteljsko društvo se je konstituiralo. Predsednik mu je France Govekar, njega namestnik Feliks Stegnar, blagajnik J. Tomšič a tajnik M. Močnik; odborniki so: B. Kuhar, A. Praprotnik, Fr. Papler, J. Režek in A. Žumer.

Vdovsko učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo 6. p. m. — V razgovor so prišli sklepi občnega zbora. Pravila bosta dva uda pregledala, popravila slog, kjer bo de treba, in vladi se bodo predložila v nemškem in slovenskem jeziku. Ker je bilo pri občnem zboru izrečeno, da pravila veljajo od dné, ko bodo poterjena, določilo se je to tako, da učiteljske žene, katerih soproj umerje, še le po poterjenih pravilih imajo pravico do pokojnine po novih pravilih. Za uda se sprejme gosp. J. Cepuder, ker se je zadostilo formalnosti zastran zdravniškega spričala.

Pri **Národní šoli** je predsednik Feliks Stegnar, blagajnik in tajnik M. Močnik. V odboru so še: J. Borštnik, B. Kuhar, Fr. Govekar, A. Praprotnik, France Praprotnik, N. Stanonik, J. Tomšič.

K učiteljskim izpitom se je oglasilo 11 učiteljev in 19 učiteljic, od teh 2 učitelja nista prišla, ostane tedaj 9 učiteljev in 19 učiteljic. Dostali so: 1 (ženska) je dobila spričalo I.; 15 (3 m. in 12 ž.) spričalo II.; 7 (2 m. in 5 ž.) spričalo III.; 5 (4 m. in 1 ž.) spričalo IV. — K izpiti so se pa oglasili spraševanci iz Kranjskega, nekaj tudi iz Štajerskega, 1 (učiteljica) iz Zg. Avstrijskega in 1 iz Sp. Avstrijskega.

»Schltzg.«

Za učiteljski imenik (Sematizem) nabira date g. Makso Ivanetič iz Hotedersiče ter vabi učitelje na vpošiljanje dat. Srečen vspeh!

Na gímnaziji tukaj ima I. razred tri paralelke, ker je sl. ministerstvo dovolilo letos še tretje. — Tudi po ljudskih šolah je letos izvanredno mnogo učencev, posebno prenapolnjena je, kakor navadno vsako leto, I. mestna šola, in to posebno v 1., 2. in 3. razredu.

Šola v deklíškem sirotišči pod vodstvom hčerá keršćanske ljubezni je dobila právo javnosti (minist. odlok 25. avgusta t. l., št. 13044).

Slovensko šolsko blago po znižani cení. J. Lapajne v Krškem priporočuje svoje pisanke (po 1 glđ. 15 kr. na debelo, z zemljevidi in brez njih), risanke po 3 glđ. (večja oblika) in po 2 glđ. 50 kr. manjša oblika), ter knjige: fizika in kemija (60 kr.), prirodopis (56), gospodinstvo (30), domovinoslovje (8), zemljepis s podobami (26), brez podob (10), mala fizika (23), geometrija (24) in zgodovina (10).

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na 2razredni ljudski šoli v Čatežu p. Kostanjevici II. učiteljska služba, l. p. 400 gl. Prošnje do 15. novembra t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gđc. Amalia Drenik, dosihmal začasno v Šmartnem pri Litiji, učiteljica na rudniški šoli v Trebovljah na Štajarskem, na nje mesto pride gđc. Pavla Pfeifer iz Postojne. Spraš. učit. kandidatinje so umeščene: gđc. Albina Böh m je pomožna učiteljica na II. m. šoli v Ljubljani; gđc. Pavla Lasnik učiteljica v zavodu Huth.; gđc. Antonija Janohna v zavodu Rehn. — Gosp. Lukas Jelenec pride začasno v Hotič (okraja Litijskega). G. Rozman iz Podkrajja v Budanje na Vipavskem in g. Rojec iz Budanj za II. učitelja v Vreme.

Slovensko učiteljsko društvo se je konstituiralo. Predsednik mu je France Govekar, njega namestnik Feliks Stegnar, blagajnik J. Tomšič a tajnik M. Močnik; odborniki so: B. Kuhar, A. Praprotnik, Fr. Papler, J. Režek in A. Žumer.

Vdovsko učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo 6. p. m. — V razgovor so prišli sklepi občnega zbora. Pravila bosta dva uda pregledala, popravila slog, kjer bo de treba, in vladi se bodo predložila v nemškem in slovenskem jeziku. Ker je bilo pri občnem zboru izrečeno, da pravila veljajo od dné, ko bodo poterjena, določilo se je to tako, da učiteljske žene, katerih soproj umerje, še le po poterjenih pravilih imajo pravico do pokojnine po novih pravilih. Za uda se sprejme gosp. J. Cepuder, ker se je zadostilo formalnosti zastran zdravniškega spričala.

Pri **Národní šoli** je predsednik Feliks Stegnar, blagajnik in tajnik M. Močnik. V odboru so še: J. Borštnik, B. Kuhar, Fr. Govekar, A. Praprotnik, France Praprotnik, N. Stanonik, J. Tomšič.

K učiteljskim izpitom se je oglasilo 11 učiteljev in 19 učiteljic, od teh 2 učitelja nista prišla, ostane tedaj 9 učiteljev in 19 učiteljic. Dostali so: 1 (ženska) je dobila spričalo I.; 15 (3 m. in 12 ž.) spričalo II.; 7 (2 m. in 5 ž.) spričalo III.; 5 (4 m. in 1 ž.) spričalo IV. — K izpiti so se pa oglasili spraševanci iz Kranjskega, nekaj tudi iz Štajerskega, 1 (učiteljica) iz Zg. Avstrijskega in 1 iz Sp. Avstrijskega.

»Schltzg.«

Za učiteljski imenik (Sematizem) nabira date g. Makso Ivanetič iz Hotedersiče ter vabi učitelje na vpošiljanje dat. Srečen vspéh!

Na gímnaziji tukaj ima I. razred tri paralelke, ker je sl. ministerstvo dovolilo letos še tretje. — Tudi po ljudskih šolah je letos izvanredno mnogo učencev, posebno prenapolnjena je, kakor navadno vsako leto, I. mestna šola, in to posebno v 1., 2. in 3. razredu.

Šola v dekliškem sirotišči pod vodstvom hčerá kerščanske ljubezni je dobila právo javnosti (minist. odlok 25. avgusta t. l., št. 13044).

Slovensko šolsko blago po znižani cení. J. Lapajne v Krškem priporočuje svoje pisanke (po 1 glđ. 15 kr. na debelo, z zemljevidi in brez njih), risanke po 3 glđ. (večja oblika) in po 2 glđ. 50 kr. manjša oblika), ter knjige: fizika in kemija (60 kr.), prirodopis (56), gospodinstvo (30), domovinoslovje (8), zemljepis s podobami (26), brez podob (10), mala fizika (23), geometrija (24) in zgodovina (10).

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na 2razredni ljudski šoli v Čatežu p. Kostanjevici II. učiteljska služba, l. p. 400 gl. Prošnje do 15. novembra t. l.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gđc. Amalia Drenik, dosihmal začasno v Šmartnem pri Litiji, učiteljica na rudniški šoli v Trebovljah na Štajarskem, na nje mesto pride gđc. Pavla Pfeifer iz Postojne. Spraš. učit. kandidatinja so umesčene: gđc. Albina Böh m je pomožna učiteljica na II. m. šoli v Ljubljani; gđc. Pavla Lasnik učiteljica v zavodu Huth.; gđc. Antonija Janohna v zavodu Rehn. — Gosp. Lukas Jelenec pride začasno v Hotič (okraja Litijskega). G. Rozman iz Podkrajja v Budanje na Vipavskem in g. Rojec iz Budanj za II. učitelja v Vreme.